

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.32 (3392) ●

● ЧАЦВЕР, 28 ЖНІЎНЯ, 2014

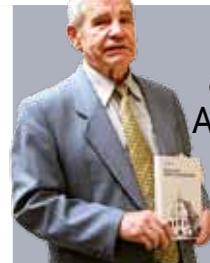
ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Песні ў спадчыну ад маці
Некалькі разоў Сяргея Варсанава запрашаў у гурт “Песняры” Уладзімір Мулявін **Стар. 2**

Вяртанне ў Залессе
Песні латвійскіх беларусаў гучалі ў маёнтку князя Міхала Клеафаса Агінскага ўпершыню **Стар. 3**

Жыў у Маскве — а душа па Айчыне тужыла...
Аўтар слоў знакамітай рускай песні “По диким степям Забайкалья” — ураджэнец вёскі Каловічы Вілейскага раёна **Стар. 4**

ГЛЫБІНКА

Як адна вялікая сям’я

Карагоднае свята сяброў-палешукоў прайшло ў Тураве, на Краснай плошчы горада. Землякі годна ўшанавалі былых і цяперашніх артыстаў народнага ансамбля танца “Прыпяць”: яму споўнілася 50 гадоў.

Цяпер ансамбль “Прыпяць” — адна са славуцасцяў старажытнага горада. Паводле маіх падлікаў, праз яго прайшло за паўстагоддзя больш за тысячу чалавек — і тураўчан, і жыхароў навакольных вёсак. Цяпер нават у дзіцячым садку ў Тураве такі-і я хвацкія артысты! А чаму? Бо іх бацькі, а таксама бабулі і дзядулі

наму ансамблю танца “Прыпяць”, ды яшчэ і крыж ля скрыжавання дарог у памяць пра ўсіх артыстаў славутага горада.

Пра тое, як пачынаўся самабытны калектыў, хораша напісала нядаўна, прысвяціўшы свята “На прыпяцкіх хвалях” цэлую старонку тэксту з фотаздымкамі, жытквавіцкая

Эх, што за змена маладая на Тураўшчыне падрасла!

Наперадзе святочнага карагода над Прыпяццю — стваральнік гурта-юбіляра Мікола Котаў

бачылі на розных сценах “Прыпяць”, а можа і самі спрычыніліся да гэтай жыццядайнай творчай плыні. Ну не проста ж так у Тураве пры царкве ўстаноўлены Памятны знак народ-

раёнка “Новае Палессе”. У гэтым пад назвай “Выконваецца “Тураўская полька”, пастаноўшчык — Мікалай Котаў” чытаем: “Вялікі аматар танца, знаўца народнай творчасці

Мікалай Котаў ніколі не развітваўся з мастацкай самадзейнасцю. І калі ў 1964 годзе вярнуўся ў Тураў з Казахстана, дзе працаваў механізатарам у адным з цалінных калгасаў,

яму прадаставілася магчымасць ажыццявіць сваю мару. У тагачасным гарадскім пасёлку Тураў, усуседніх вёсках Запясочча і Верасніца знайшліся здольныя самадзейныя артысты, зацікаўленыя ва ўзнаўленні народнай спадчыны, якой здаўна славіўся старажытны край”. Мне ж і сёння хораша помніцца, колькі давялося пахадзіць і паездзіць, колькі было цікавых сустрэч з незвычайна сардэчнымі, шчодрымі, гаспадарлівымі, але ж і здатнымі да танцаў, спеваў, ды і на вострае, часам з соллю ды перчыкам, слоўца палешукамі. Шмат распытваў, запісваў, уважліва назіраў. І потым адметныя рухі, позы, нават воклічы ці позіркі танцораў з народа мы спрабавалі перанесці на сцэну, увасобіць у танцах. Таму і атрымліваліся яны самабытнымі, поўнымі жыццёвай сілы — бо ўзышлі “на дражджах” сапраўднага, не прыдуманнага, хіба толькі крыху шліфанутага народнага мастацтва. “Згустак жыцця, яго свята, увасабленне душы народа” — так ёмка бачаць і разумеюць тэя танцы палескія журналісты. → **Стар. 3**

ВАНДРОЎКІ

Васілёк у жыцце Беларушчыны...

Пачатак усіх дарог Васіля Быкава — на азёрнай Ушаччыне, у вёсцы Бычкі. Туды і скіраваліся пісьменнікі, музейшчыкі з Мінска: 19 чэрвеня святкавалі 90-я ўгодкі пісьменніка.

Гэта была чарговая вандроўка ў плыні праекта “Літаратурнае падарожжа” Саюза пісьменнікаў Беларусі ды Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

Праект жыве з 2012 года, пашыраецца, развіваецца. Зрэшты, чытачы газеты час ад часу маюць магчымасць знаёміцца з нататкамі з вандровак. І, безумоўна, нам вельмі цікава было пабываць там, дзе нарадзіўся Васіль Быкаў — унікальны чалавек, франтавік, пісьменнік, філосаф. Яркая асоба ў гісторыі сусветнай літаратуры. Яго творы чытаюць у розных краінах, па іх людзі вучацца, незалежна ад менталітэту, быць

людзьмі. Васіль Быкаў — гэта боль і трывога, гэта радасць і каханне, надзея, бясконцы дыялог з самім сабой, памкненне да духоўнай, маральнай дасканаласці. Зрэшты, для кожнага Быкаў — свой.

Па дарозе на азёрную Ушаччыну любаваліся прыгажосцю роднай зямлі: лясы, палі, азёры, рачулікі. Углядаліся ў назвы прыдарожных населеных пунктаў, рэчак. І вось — Бычкі. Гэта месца, дзе быццам на крылах уздымаеш-

ся. Здавалася, энергію струменяць зямля, дрэвы, возера, нават само паветра. Ля Хаты-музея Васіля Быкава гасцей чакалі загадчык музея Мікалай Мікалаевіч Быкаў (пляменнік пісьменніка), прадстаўнікі Ушачкага райвыканкама, школьнікі, самадзейныя артысты. Хата-музей — новай забудовы, ды ўражвае пісьмамі Васіля Быкава

да родных, фотаздымкамі, рэчамі, якімі карысталася сям’я пісьменніка. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Ад Каўказа да Брэста

Сяргей Шычко

Чачэнскі часопіс для жанчын пашырае кантакты з беларускай літаратурай

У перакладзе з чачэнскай мовы слова “нана” азначае “маці”. “Нана” — так называецца літаратурна-мастацкі і сацыяльна-культуралагічны жаночы часопіс, які выдаецца ў Грозным на дзвюх мовах: рускай і чачэнскай. Нядаўна яго галоўны рэдактар Лула Куні даслала ў Мінск тры нумары выдання за 2013–2014 гады. На старонках часопіса ёсць нямала штрышкоў, што сведчаць пра сувязі Чачні і Беларусі.

У прыватнасці, надрукаваны артыкулы (і па-беларуску, і на чачэнскай мовах) пра Максіма Багдановіча, Рыгора Барадудзіна. У творчым партрэце М. Багдановіча поўнаасцю цытуецца верш “Маладыя гады”. Яго пераклаў на чачэнскую Руслан Кадзіеў. Ён жа — і перакладчык артыкулаў. На адной са старонак пададзена інфармацыя пра кнігу “Зорная крыніца”, якая ў серыі “Сутучча сэрцаў” прадставіла літаратуры народаў Расіі. Між іншым, сярод аўтараў кнігі, выдадзенай у Выдавецкім доме “Звязда”, ёсць і публікацыя Лулы Куні.

У часопісе “Нана” — вялікая публікацыя перакладаў на рускую мову Уладзіміра Паповіча з Самары. Поруч з Апалінэрам, Бекетам, Чэславам Мілашам ды іншымі паэтамі ў яго перакладзе прадстаўлены і Рыгор Барадудзіна — вершам з вядомага цыкла паэтычнай перапіскі народнага паэта Беларусі з Васілём Быкавым. Абодва яны, як вядома, родам з Ушаччыны.

У артыкуле пра Умара Ахмадава “Свой следу літаратуры” А. Шахгірэева гаворка ідзе пра тое, што пісьменнік Вялікую Айчынную сустрэў у Брэсцкай крэпасці. Згадваецца і аповесць чачэнскага пісьменніка Халіда Ашаева “Вогненны арэшак”: яна пра Брэсцкую крэпасць і яе абаронцаў.

РУПЛІЎЦЫ

Словы і справы Ірыны Глускай

Нарадзіўшыся ў Расіі, размаўляць па-беларуску, вышываць ручнікі і кашулі, спяваць народныя песні яна вучылася ад сваёй прабабулі Еўдакіі Луцкевіч

Ірына Глуская — з ліку людзей слова і справы, якія не даюць пустых абяцанняў. Такой ведаюць у Самары, ды і ў Беларусі прэзідэнта Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Хоць нарадзілася яна ў Арэнбурзе, але Беларусь, як кажуць, падсвядома ўваходзіла ў яе жыццё з дзяцінства. Моцныя беларускія родавыя карані, да таго ж Ірыну разам з сястрой Яўгеніяй вхоўвала прабабуля Еўдакія Міхайлаўна Луцкевіч. Яна ўрадженка вёскі Забашэвічы, што каля Барысава. Па словах Ірыны, прабабуля яе ў 1924-м была адным з ініцыятараў правядзення ў Мінску Усебеларускага з’езда жанчын-сялян. Якаказалася ў Арэнбурзе — яшчэ належыць высветліць. Да прабабулі ўлетку адпраўлялі дзяўчынак, а бацька іх быў ваенным. Еўдакія Міхайлаўна вучыла праўнучак размаўляць па-беларуску, вышываць ручнікі і кашулі, спяваць народныя песні. Дзеці, згадвае Ірына, забаўляліся вясёлай беларускай гульні “Зазюля”, якая нагадвае рускі “Ручаёк”.

У 70-х бацькі Ірыны пераехалі ў Куйбышаў — цяпер Самара. Скончыўшы Куйбышаўскі дзяржуніверсітэт, яна доўгі час

Ірына Глуская (трэцяя злева) разам з самарскімі беларускамі ў музейным комплексе “Дудуткі”

займалася юрыдычнай практыкай. Пазней, у 1997-м, атрымала эканамічную адукацыю: закончыла Акадэмію грамадзянскай авіяцыі ў Санкт-Пецярбурзе. І ўжо 15 гадоў Ірына Глуская садзейнічае пашырэнню сяброўскіх і дзелавых кантактаў паміж Самарскім рэгіёнам і Беларуссю. Знакавы крок у гэтым кірунку — падпісанне Пагаднення аб развіцці партнёрскіх адносін паміж Заводскім

раёнам Мінска і самарскай грамадскай суполкай “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Цяпер ідзе праца, каб падпісаць падобны дакумент паміж адміністрацыямі горадоў Самары і Мінска. Шмат увагі надае Ірына пашырэнню культуры і мовы беларусаў, зберажэнню іх традыцый і звычаяў у Самарскай вобласці. Таму спрыяюць штогадовыя фестывалі “Беларусь — мая песня” і “Адзінства”. Узначаль-

Падпісваецца Пагадненне аб развіцці партнёрскіх адносін

та атрымала Падзяку ад Пасольства Беларусі ў Расіі. У рэгіёне ведаюць і любяць творчыя калектывы самарскіх беларусаў, сярод якіх асаблівае месца займае вакальны гурт “Каданс” — ім кіруе Алена Дзмітрыева. Важна, што Ірына Глуская і яе паплечнікі спрыяюць умацаванню міжэтнічнага сяброўства ў Самарскім рэгіёне, з іх удзелам праходзіць шмат розных мерапрыемстваў.

Сёлета суполка самарскіх беларусаў яшчэ раз адзначана ў Беларусі — па выніках конкурсу “Культура”. Ён праводзіцца сярод грамадскіх арганізацый беларускіх суайчыннікаў, якія пражываюць за мяжой, на лепшыя дасягненні ў арганізацыі і рэалізацыі праектаў па папулярызацыі беларускай культуры. Дыплом лаўрэата і памятнае прыз Ірыне Глускай уручыў дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіл Рыбакоў, калі дэлегацыя беларусаў Самары гасцявала ў Мінску.

У канцы жніўня ў Ірыны Міхайлаўны — дзень нараджэння. Сябры па суполцы, упэўнены, скажуць ёй шмат добрых слоў, пажадаюць моцнага здароўя, аптымізму, сямейнага шчасця. Далучаюся да іх і я.

Мікалай Бойка, г. Самара

СЯБРЫ

Песні ў спадчыну ад маці

Іван Ждановіч

Некалькі разоў Сяргея Варсанава запрашаў у гурт “Песняры” Уладзімір Мулявін. Хоць ён застаўся ў Малдове, ды па-ранейшаму спявае беларускія песні.

Не здзіўлюся, калі з часам вучоныя дакажуць: тое, што цяпер называюць голасам крыві — цалкам рэальная сіла. І нават вымераюць гэтую нябачную пакуль “генасілу”, напрыклад, генаджоўліямі... Краўная роднасць вельмі часта і ёсць галоўная прычына таго, што ў цесныя вузлікі звязваюцца лёсы. Таму прыкладу вельмі шмат у беларускіх суполках замежжа. Да іх прыцягваюцца, здавалася б, старонні людзі. А з часам высьвятляецца, што ў іх ёсць беларускія родавыя карані.

Зрэшты, Сяргей Варсанаў, пра якога тут гаворка, заўсёды ведаў: ягона магула родам з Беларусі. Нядаўна, віншуючы сябра з днём нараджэння і 30-годдзем творчай дзейнасці, пра яго ў радыёперадачы “Беларуская Крыніца” на Малдаўскім радыё расказаў Генадзь Зяньковіч — адзін з актывістаў беларускай дыяспары ў Кішынёве, рэдактар перадачы, старшыня таварыства “Малдова—Беларусь”. У сцэнарыі, дасланым у рэдакцыю, чытаем: “Бацька ў Сяргея — балгарын з Малдовы, пазнаёміўся

ён з дзяўчынай з Беларусі ды і прывёз яе ў Малдову, у Кагул, дзе і нарадзіўся Сяргей. Адораны хлапчук, як кажуць суседзі, пачаў спяваць раней, чым размаўляць і хадзіць. Ён дзень пачынаў і заканчваў песняй. Спачатку быў салістам у школьным хоры, потым, пасля заканчэння Кішынёўскага політэхнічнага інстытута імя Лазо, паступіў у Малдаўскую дзяржкансерваторыю імя Музычэску. У 91-м закончыў яе па спецыяльнасці “сольны спеў”. Педагогам яго, дарчы, быў вядомы оперны спявак Міхаіл Мунцян. Потым былі румынскі музычны тэатр горада Галац, оперны тэатр горада Тымішара. Сяргей з часам становіцца салістам харавой акадэмічнай капэлы “Дойна”, спяваў на сцэнах самога Неапалі. У рэпертуары яго былі і ёсць самыя вядомыя, складаныя творы класікаў Моцарта, Бетховена, Вердзі, араторыі, санаты...”

Далей Генадзь Зяньковіч раскажаў радыёслухачам, што і цяга да эстраднай песні ў яго сябра з’явілася даўно. Ён спяваў у розных прафесійных гуртах, быў лаўрэатам шэрагу конкурсаў і фэстаў. Дарэчы, некалькі разоў сам Уладзімір Мулявін запрашаў яго ў знакаміты ансамбль “Песняры”. Але Сяргей не пакінуў Малдову, у якой нарадзіўся. Сёння ў яго рэпертуары ёсць песні розных краін і народаў, ён дасканала ведае малдаўскую, італьянскую мовы. “Асвоіў і белару-

скую, як ён кажа, лёгка, і да беларускай песні прыпаў усім сэрцам: гены, ад іх нікуды не дзенешся”, — гаворыць вядучы, трохі інтрыгуючы. І далей ужо самім слухачам прапануе ўпэўніцца, як Сяргей Варсанаў гаворыць і спявае па-беларуску. А госьць — побач, у радыёстудыі.

На пытанне, ці заспявае ён нешта па-беларуску, Сяргей адказвае: “Лёгка, калі хочаце — падпявайце”. Тут варта заўважыць што і Генадзь Зяньковіч — чалавек у музыцы абазнаны. У свой час на Капыльшчыне з вядомым цяпер Дзмітрыем Ровенскім, кіраўніком дзіцячага гурта “Дударыкі”, асвойвалі яны розныя музычныя інструменты. У планах сяброў-землякоў, якія нядаўна дзякуючы “Голасу Радзімы” адладзілі кантакты, выступіць разам на адной сцэне. Але вернемся ў студыю... Генадзь разам з Варсанавым гатовы заспяваць “хіба што пасля перадачы”, а ў эфір ляціць любімая ўсім беларусамі, ды і не толькі імі, песня “Ты мне вясною прыснілася...”

У лісце ў рэдакцыю Генадзь Зяньковіч паведаміў, што нядаўна ў адной з утульных кавярняў Кішынёва прайшла і творчая вечарына Сяргея Варсанава. Сярод гасцей было шмат беларусаў, з 30-годдзем творчай дзейнасці яго віншавалі кіраўнікі таварыства “Малдова—Беларусь” і Асацыяцыі беларусаў муніцыпалітэта Кішынэу, калегі па Оперным тэатры.

У Сяргея Варсанава — беларуская душа

Сяброўскім зносінам, піша Генадзь, перашкаджала хіба што невыносная гарачыня, з якой не спраўляліся і кандыцыянеры. Я ж падумаў: дзенебудзь на берагах Браслаўскіх азёр, Нарачы альбо Прыпяці ладзіць такія вечарыны больш камфортна... Ды ўсё ж беларусы не шкадавалі апладысмантаў сябру, у якога “самы вялікі ў Малдове рэпертуар беларускіх песень”. А спяваў Варсанаў тое, што, як кажуць, на які: “Ручнікі”, “Явар і каліна” на словы Янкі Купаль, “Мой родны кут” на словы Якуба Коласа, “Касіў Ясь канюшыну”, “Ты мне вясною прыснілася”, “Вераніку”...

Дарэчы, два гады таму Сяргей Варсанаў быў удзельнікам Першага фестывалю творчасці

беларусаў свету, спяваў у Беларускай дзяржфілармоніі ды ў Віцебску, атрымаў падзяку ад Міністра культуры. Марыць патрапіць і на Другі фестываль, які пройдзе сёлета 13-15 верасня. Мы ж, раскажваючы пра малдаўскага спевака з беларускімі каранямі, спадзяемся: і замежным суполкам суайчыннікаў яго будзе цікава запрасіць на гастролі. Гэта рэальна, бо Генадзь Зяньковіч з сябрам гатовы да творчага супрацоўніцтва з землякамі на розных узроўнях. “Акампаніятар у Сяргея — Міхаіл Сечкін, ён галоўны дырыжор Нацыянальнага опернага тэатра Малдовы, — удакладняе Генадзь Зяньковіч. — Цяжкавата будзе хіба што знайсці сродкі на дарогу ў Мінск, але ж свет не без добрых людзей...”

ГЛЫБІНКА

Як адна вялікая сям'я

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Апісваць усе ўзнагароды і званні маіх братоў і сясцёр па самадзейнай сцэне я тут не возьмуся: у розных крыніцах, хто пажадае, адшукае такія звесткі. Для мяне ж вялікі гонар, што і па гэты час у рэпертуарным куфэрку як самую каштоўную рэч “Прыпяць” зберагае танцавальны нумар “Тураўская полька”. Яе, дарэчы, танцуюць адметна: амаль не адрываючы ногі ад падлогі. “Танец стаў вяршыняй самабытнай творчасці гэтага славутага гурта, увайшоў у залаты фонд беларускай сцэнічнай харэаграфіі”, — гэта таксама з публікацыі ў раёнцы.

Уражанняў ад самога свята ў мяне цераз край. Вялікай удзячнасцю поўніцца сэрца да ўсіх людзей, хто меў да яго дачыненне. Пачалося свята з сімвалічнай назвай “На прыпяцкіх хвалях” вельмі ўрачыста: са службы ў велічным Кафедральным саборы ў гонар свяціцеляў Кірылы і Лаўрэнція Тураўскіх. Гэты храм вядомы быў яшчэ з XII стагоддзя, адноўлены ў наш час і асвечаны летась 11 мая — у дзень памяці Кірылы Тураўскага. Святар айцец Васіль — дарэчы, у мінулым і ён танцаваў у “Прыпяці” — памаліўся за тых, хто пакінуў гэты свет, пажадаў добра і здароўя, поспехаў усім, хто сёння працуе на карысць Бацькаўшчыны.

А добрых працаўнікоў, як вядома, на Тураўшчыне шмат. Сярод іншых гаспадарак адна з найвялікшых і заможных — у фермера Міхаіла Рыгоравіча Шруба ды ягонай жонкі Кацярыны Фёдараўны. Яны не толькі дбайна працуюць, але і ўдзельнічаюць у святах, шануюць народна-абрадавыя традыцыі. Прыемна было бачыць мне гэтых паважаных людзей і на вялікім і вясёлым свяце-юбілеі Тураўскага народнага ансамбля танца “Прыпяць”. Прыехалі ды віншавалі артыстаў, уручалі нам граматы і каштоўныя падарункі старшыня Жыткавіцкага райвыканкама Аляксандр Мікалуцкі, яго намеснік Валерый Рагалевіч, супрацоўнікі райаддзела культуры, Тураўскага гарсавета, аблвы-

На Тураўскай сцэне, на Краснай плошчы былі ўшанаваны ветэраны танцавальнага гурта “Прыпяць”

канкама. З усіх бакоў былога Саюза сабраліся былыя артысты “Прыпяці”, сярод іх — заслужаны дзеяч культуры Расіі Фёдар Сядзельнік — ён цяпер жыве ў горадзе Пушкін пад Санкт-Пецярбургам. А былі афіцэр расійскай арміі Іван Матох прыехаў на ўрачыстасць з Масквы.

Вельмі ўпрыгожылі свята сваім майстэрствам і мае землякі з Рэчыцы — адтуль я родам. Гэта быў ансамбль песні і танца “Дняпро”. Сабраліся непадалёк ад Прыпяці — спецыяльна змайстравалі нам сцэну да свята — розныя мастацкія калектывы Жыткавіцкага раёна. І выхаванцы мясцовага дзіцячага сада радавалі ўсіх песнямі ды танцамі.

Важна яшчэ, што артысты і жыхары раёна ўсклалі кветкі да помніка воінам, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну: гэта для ўсіх нас святое. Гожаю выставу творчасці палешукоў падрыхтавалі Цэнтр дзіцячай творчасці і мясцовыя работнікі культуры. А танчылі на свяце ўсе, і спявалі ўсе — і артысты, і гледачы. Мы былі на беразе Прыпяці — як адна вялікая сям'я. І калі вам нехта будзе калі казаць, што песні ды танцы народныя — гэта, маўляў, толькі забава — не верце такім людзям. Бо ў песнях, у танцах жыве душа народная. Мы моцныя, здаровыя, прыгожыя і самабытныя, пакуль маем і шануем такія скарбы. І — бойцеся тых,

Выступае ансамбль песні і танца з Рэчыцы “Дняпро”

хто дбае толькі пра матэрыяльны багацці. Паверце, я меў у жыцці магчымасць не раз пераканацца: вялікія грошы самі па сабе не робяць людзей шчаслівымі. А вось мы ў Тураве, я бачыў, сябе такімі адчувалі. І прыгажуня Прыпяць сваімі хвалямі з водбліскамі сонечных зайчыкаў нам нібы падтанцоўвала ды падпівала ў гэты гарачы і такі памятны для ўсіх летні дзень.

Хвалюючым момантам свята стаў вялікі карагод сяброў. Прайшліся ў ім з танцамі й госці з краін Прыбалтыкі, Расіі, Украіны. “Па-над Прыпяцю, ціхай ракою/Старажытны наш Тураў жыве/, І пшанічнай ракой залатою/ У палескія далі плыве...” Мелодыю гэтай песні натхнёна гралі Сяргей Страх і Валянціна Абібок, лаўрэаты шматлікіх фэстаў і конкурсаў, ім

падпівалі ўсе тураўчане і госці.

У родным і бліzkім Тураве, дзе пашчасціла мне пакінуць часцінку сваёй душы, дзе расце і квітнее пасаджанае і дагледжанае мною з аднадумцамі моцнае дрэва — гурт “Прыпяць” — чуў я шмат добрых удзячных словаў у адрас кіраўніцтва Жыткавіцкага раёна, якое зладзіла незабыўнае свята. Дзякуем усім фальклорным гуртам, супрацоўнікам Тураўскага гарсавета і гарадскога Дома культуры, якім кіруе Валянціна Субат. Паклон цяперашнім кіраўнікам ансамбля “Прыпяць” Аляксандру Пяшэвічу ды Таццяне Нічыпарук і ўсім, хто прадаўжае слаўныя традыцыі.

Мікола Котаў, заснавальнік ансамбля “Прыпяць”, ганаровы грамадзянін горада Турава

СПАДЧЫНА

На мяжы розных стыляў

Рыгор Арэшка

Гурт “Вурай” запісаў новы, ужо трэці свой альбом “Раёк”

Кіраўнік музычна-спеўнага гурта “Вурай” Сяргей Доўгушаў паведаміў у рэдакцыю пра выхад альбома, які “бруіцца мнствам фарбаў ды інтанацый”. Гурт па-ранейшаму выкарыстоўвае стыль фальк як падмурак для творчасці, шмат імправізуе, часам кампазіцыі маюць постмадэрновае гучанне. “Альбом цікавы сваёй настраёвай разнастайнасцю: месцамі ёсць правакаванне да разважлівага ўнутранага дыялогу — і ёсць следаванне па нігачыцы яскравай мелодыі, — апавядае музыка пра новы праект. — Кампазіцыя заваблівае ў плынь суцільнага “адвечнага” і “шчырага”, каб апаля зрынуць долу эмацыйным выбухам менавіта там, дзе забаліць кожнаму — відаць, гэта і завецца “судакрананнем” з сапраўдным мастацтвам”.

“Вурай” эксперыментуе ў плыні фальк-рока, ды і рока, часам ёсць акадэмічнае неакласічнае гучанне, джазавыя згукі. “Новы альбом “Вурай” — сплаў разнастайных музычных кірункаў, які ў выніку дае выключна “вураскае” гучанне, — лічыць Сяргей Доўгушаў. — Кожная кампазіцыя, хаця і абаліраецца на аўтэнтчны спеўны беларускі матэрыял, ды з’яўляецца самастойным творам. “Вурай” не займаецца “пераспяваннем” фальклору на сучасны манер, а нібы вырошчвае свае кампазіцыі на глебе даўніны”.

Раней “Вурай” прэзентаваў на кампакт-дысках казачны рэпертуар ды інструментальны тэатр. Аснову новага альбома, які рыхтаваўся два гады, утварылі летнія (жніўныя) песні. Багаты на песню Палескі край натхніў музыкаў на чатыры кампазіцыі: “За валом”, “Сасна пахілілася”, “Траўка з палыночкай”, “Вэлытай, пэрэпылко...” У тэматычны фокус трапілі “літо, жыг” і, вядома, хлапечы-дзявочыя стасункі.

Назва альбома нарадзілася ад невялічкай і, здавалася б, непрыкметнай песні “Раёк”. Як сцвярджаюць музыкі гурта, менавіта ў ёй “хаваецца” сэнсавае зерне і канцэпт альбома.

СВЯТА

Вяртанне ў Залессе

Песні латвійскіх беларусаў упершыню гучалі ў маёнтку князя Міхаіла Клеафаса Агінскага

Нядаўна ў Сморгонскім раёне, на Гродзеншчыне, ладзіўся традыцыйны ўжо фэст-кірмаш “Залессе збірае сяброў”. Упершыню ўдзельнічалі ў ім таленавітыя артысты даўгаўпільскага Цэнтра беларускай культуры і культурна-асветніцкага таварыства “Уздым”.

Чым зацікавіла нас гэтае месца? Залессе — аграгарадок з вялікай гістарычна-культурнай каштоўнасцю. Гэта маёнтка князя Міхаіла Клеафаса Агінскага, славутага кампазітара, дыпламата, палітычнага дзеяча Рэчы Паспалітай, аднаго з лідараў паўстання Касцюшкі, аўтара вядомага паланэза “Развітанне з Радзімай”.

У маляўнічым месцы каля возера багата выглядае адрэстаўраваны і адноўлены Палацава-паркавы ансамбль XIX стагоддзя. Рэстаўрацыя яшчэ ідзе ва ўнутраных памяшканнях палаца. І ў тых мясцінах штогод у жніўні праходзіць фэст-кірмаш. Сцэна — пад адкрытым небам ля сядзібы, выступаюць беларускія творчыя гурты і госці з-за мяжы. Тым часам ля маёнтка працуе кірмаш рамеснікаў, праходзіць свята Дажынак — сёлета была тэатралізаваная рэканструкцыя таго, як тое магло адбывацца пры князі. На свяце сёлета, дарэчы, былі, суправаджалі гасцей артысты ў ролях княгіні Марыі

ды князя Міхаіла Клеафаса. На кірмашы мы бачылі ў ліку іншых прыгожых сувеніры, зробленыя юнымі рамеснікамі ды мастакамі са Сморгонскага ліцэя і Залесскай сярэдняй школы. Упершыню праходзіў конкурс на лепшую жніўненскую кветкавую кампазіцыю. На свяце выбіралі лепшае падвор’е — іх афармлялі жыхары розных вёсак раёна, праходзіў раённы сельскагаспадарчы конкурс маладых сем’яў “Уладар сяла”.

Беларусы з Даўгаўпільса ўдзельнічалі ў фэсце ўпершыню па запрашэнні арганізатараў свята, а гэта даражынны фонд “Паўночныя Афіны Агінскага”, якім

Беларусы з Даўгаўпільса з сябрамі-землякамі ў Залессі

кіруе Ала Шыцікава, і мясцовая ўлада. Да паездкі ў Сморгонь мы падрыхтавалі спецыяльную праграму з удзелам вакальнага гурта “Ластаўкі” (мастацкі кіраўнік Таццяна Піменава, спявачка Юлія Хмяльніцкая), спявалі таксама Зінаіда Сіліня і Павел Прозар, была прадстаўлена і тэатральная студыя “Паўлінка” (мастацкі кіраўнік Галіна Сантоцкая, артыстка Людміла Сінякова). Выступалі розныя беларускія

гурты з Беларусі, а таксама з Польшчы.

Дарэчы, наша шануюная Зінаіда Сіліня якраз родам з тых мясцін, таму яе беларускія народныя песні асабліва душэўна. Мы ўвогуле многа спявалі, жартавалі ды па добрай традыцыі закончылі выступленне песняй “Беларускі дом”: словы Станіслава Валодзькі, музыка Аляксандра Рудзя. У Залессі нас вельмі гасцінна прымалі

гледачы і арганізатары фэсту. Мы яшчэ дамовіліся: культурнае супрацоўніцтва прадоўжыцца, бо менавіта культура, як вядома, аб’ядноўвае людзей, народы. А для беларусаў, якія жывуць за мяжой Бацькаўшчыны, вельмі важна судакранацца з аўтэнтчнай беларускай культуры, папаўняць рэпертуар новымі песнямі.

Жанна Раманоўская, кіраўнік Даўгаўпільскага Цэнтра беларускай культуры

ВАНДРОЎКІ

Васілёк у жыцце Беларушчыны...

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Шмат землякоў пісьменніка сабраліся на сядзібе, каб быць разам у святочную пару. Выступленні былі шчырымі, цёплымі. Адчувалася: Быкавым тут не толькі ганарацца, яго любяць і глыбока паважаюць. Гучалі ўрыўкі з твораў пісьменніка, ішла пастаноўка паводле быкаўскага апавядання “Сваякі”.

Госці з Віцебска і Мінска таксама казалі свае словы пра вялікага беларуса. Я, у прыватнасці, расказала, як у нашым музеі наладжана праца па захаванні, ушанаванні, пашырэнні творчай спадчыны Васіля Быкава. Гаварыла пра адкрыццё ў гэты ж дзень Музея-дачы Васіля Быкава ў пасёлку Ждановічы пад Мінскам. Першы сакратар Саюза пісьменнікаў Беларусі Генадзь Пашкоў казаў пра ганаровае месца Васіля Быкава ў сусветнай літаратуры, згадаў іншыя славы імяны Ушаччыны. Ён параўнаў азёрны край з грыбнымі мясцінамі, дзе творцы растуць, як грыбы.

Далей свята прадаўжалася ва Ушачах. Там ладзіўся конкурс чытальнікаў прозы “Камбат на вайне, генерал у літаратуры”. Як вядома, лёс Васіля Быкава быў апалены вайной, пра якую ён з магутнай сілай сказаў праўду, раскрыў яе антычалавечую сутнасць. Вайна стала для яго мерай чалавечай годнасці. “Лічу сваім абавязкам, — пісаў Быкаў, — ад імя загінуўшых пакаленняў выкрываць жорсткасць вайны, яе антычалавечую сутнасць”. І яшчэ: “Вайна супярэчыць чалавечай прыродзе, нішто не можа апраўдаць яе

Госці з Мінска ў Бычках з Мікалаем Быкавым (першы злева), пляменнікам пісьменніка Васіля Быкава

існаванне... Але вайна амаральная і таму, што яна здольная паламаць чалавека духоўна”.

На думку Быкава, і сёння, хоць мы і не ходзім у разведку, не змагаемся з ворагам, ды не перастаем цаніць у людзях сумленнасць, вернасць у дружбе, мужнасць, пачуццё адказнасці. Таксама ў цане ў любы час і прынцыповасць, вернасць ідэалам, самаадданасць.

Ён, салдат, які прайшоў вайну

і застаўся жывы, не любіў бравурных барабаных маршаў. Любіў цішыню. Можна, і таму сябар пісьменніка Рыгор Барадулін, таксама з Ушаччыны родам, назваў яго “Васільком у жыцце Беларушчыны”. А Васіль Уладзіміравіч як чалавек і мастак шанаваў усе колеры жыцця, бачыў яго паўтоны, людзей не дзяліў на адназначна добрых і дрэнных. Менавіта такім ён паўстаў і перад глядачамі на літаратурнай вечарыне

“Праўда гісторыі, часу, жыцця” ў раённым Доме культуры.

Ён быў волатам слова і духу, ён прароча бачыў лёс Радзімы і разумее ролю асобы ў нацыянальнай культуры. Яго творы для многіх застаюцца ўзорам высокамастацкай і праўдзівай літаратуры. Вялікая сіла праўды была адзінай і галоўнай мэтай пісьменніка. Менавіта ёй — праўдзе, непадуладнай часу — шчыра і аддана служыў Васіль Быкаў.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Жыў у Маскве — а душа па Айчыне тужыла...

Іван Бяляцкі

Аўтар слоў знакамітай рускай песні “По диким степям Забайкалья” — урадзец вёскі Каловічы Вілейскага раёна

Калі ў галерэі “Лабірынт” Нацыянальнай бібліятэкі праходзіла выстава “Божы дар Івана Кандрацьева”, прысвечаная 165-м угодкам беларускага паэта, пісьменніка і драматурга, то многія ўпершыню даведаліся, хто гэта такі. Зрэшты, многія ведаюць яго песню “По диким степям Забайкалья”, якая лічыцца народнай. І, аказваецца, рускія казкі “Снегурочка”, “Сивка-Бурка вешая каурка” ды іншыя, а яшчэ шматлікія песні апрацаваны менавіта нашым суайчыннікам. Да таго ж Іван Кандрацьеў напісаў раманы “Салтычыха”, “Туны”, ён аўтар зборнікаў паэзіі “Пад шум дубраў”, “Думы і был”, шматлікіх вершаў і рамансаў, гістарычных нарысаў “Свая старына Масквы”. Была вядомаю раней яго дзіцячая чытанка “Іскра Божая” — кажуць, менавіта па ёй вучылася чытаць пакаленне Купалы.

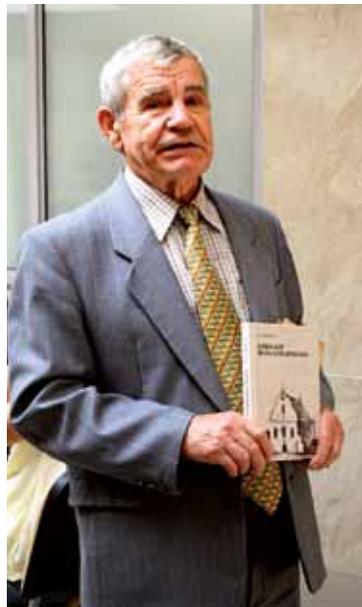
І вось імя таленавітага земля-

ка дзякуючы шматгадовай працы доктара культуралогіі Аляксандра Смоліка, які працуе ў Беларускім дзяржуніверсітэце культуры і мастацтваў, вяртаецца з небыцця. Выйшла яго манаграфія “Божы дар Івана Кандрацьева”. У першай частцы — звесткі пра жыццё і творчасць пісьменніка, у другой — яго выбраныя творы. Але пошукі прадаўжаюцца. Дарэчы, наступныя — у Маскве. Прафесар запрасіў розных даследчыкаў і ўсіх, хто цікавіцца беларускай гісторыяй, паўдзельнічаць у чытанні.

На прэзентацыі выставы ў Нацыянальнай бібліятэцы адна з удзельніц першых чытанняў, кандыдат культуралогіі Таісія Сухоцкая казала: уся творчасць Кандрацьева пранізана трагізмам, тугою. Ад чаго так? Пражыў таленавіты беларус амаль усё жыццё ў Расіі, ды не страціў духоўнай повязі з роднай зямлёй. Неспакой быў на душы, пэўна, і ад таго, што выйшаў з сялянства і на сабе зведаў беднасць, голад — таму добра разумее мары народныя, народную творчасць, меў чуйную душу, талент, “Божы дар”. Згадаем прыклады ягоных балад, у якіх гучаць беларускія

які таксама з Вілейшчыны. Менавіта ён пачаў вяртаць імя масквіч-беларуса на Бацькаўшчыну, справу прадоўжыў Смолік. Пэўна, усіх траіх аб’ядноўвае не толькі Вілейшчына, любоў да яе, але і апантанае жаданне ведаў. Між тым Вілейка ўжо правяла Першыя Кандрацьеўскія чытанні. Па задуме Аляксандра Смоліка, яны будуць праходзіць раз на два гады, наступныя — у Маскве. Прафесар запрасіў розных даследчыкаў і ўсіх, хто цікавіцца беларускай гісторыяй, паўдзельнічаць у чытанні.

На прэзентацыі выставы ў Нацыянальнай бібліятэцы адна з удзельніц першых чытанняў, кандыдат культуралогіі Таісія Сухоцкая казала: уся творчасць Кандрацьева пранізана трагізмам, тугою. Ад чаго так? Пражыў таленавіты беларус амаль усё жыццё ў Расіі, ды не страціў духоўнай повязі з роднай зямлёй. Неспакой быў на душы, пэўна, і ад таго, што выйшаў з сялянства і на сабе зведаў беднасць, голад — таму добра разумее мары народныя, народную творчасць, меў чуйную душу, талент, “Божы дар”. Згадаем прыклады ягоных балад, у якіх гучаць беларускія

Даследчык Аляксандр Смолік

матывы: “Литвинка”, “В ночь на Купалу”, “Мстителю”... Туга так і льецца з верша ў верш. “Ягонья вершы лічаць народнымі, і гэта лепшая адзнака творчасці Івана Кандрацьева”, — зазначыла Лідзія Шагойка з Музея літаратуры.

Нашых землякоў за мяжой цяпер — сотні тысяч. Але ці ўсе яны знойдуць сябе на чужыне? Ці не забудуць Бацькаўшчыну? А яна — ці будзе іх памятаць? Гісторыя мае шмат прыкладаў таго, што сапраўдны беларускі талент прарасце і багата закаласіцца на любой глебе. Варта толькі не забывацца на сваю духоўную повязь з зямлёй, культурай, традыцыямі продкаў.

Яна і засталася ад яго як вечная каштоўнасць нам у спадчыну.

Лідзія Шагойка, загадчыца культурна-адукацыйнага аддзела Музея літаратуры

Дарэчы

Перасоўная выстава “Васіль Быкаў. Доўгая Дарога Дадому...” да 90-х угодкаў пісьменніка і 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў цяпер разгорнута ў Літаратурным музеі Петруся Броўкі (г. Мінск, вул. Карла Маркса, 30). У яе аснове — апошняя прыжыццёвая кніга Васіля Быкава “Доўгая дарога дадому”. Гэта ўспаміны пра асабіста ім перажытае. Пісьменнік распавядае пра найбольш яркія старонкі сваёй біяграфіі, дае ацэнку грамадска-палітычным і культурным працэсам, што адбываліся ў Беларусі. Апісваюцца тыя мясціны, дзе бываў, жыў Быкаў, гарады і дзяржавы, якія адыгралі пэўную ролю ў жыцці і творчасці. Выстава, кніга — гэта магчымасць прайсці дарогамі Чалавека, філосафа, пісьменніка, грамадзяніна Бацькаўшчыны, зразумець, што было каштоўным для адметнай асобы.

У адкрыцці гэтай выставы ўдзельнічалі сябры, калегі, родныя пісьменніка. Дзяліліся сваімі ўспамінамі: тым, што захоўвае памяць, тым, што зберагае сэрца. Гучалі вершы Рыгора Барадуліна — паэтычныя пасланні земляку, сярод іх і такое чатырохрадкоўе: “Душа папросіцца дадому, / Да ацалелага падстрэшша, / І, непаўная нікому, / Падасца Млечным Шляхам пеша...”

РОДНЫЯ ЛЮДЗІ

І штук, і пяро

З твораў Максіма Гарэцкага можна шмат даведацца пра Першую сусветную вайну

У Мінску прайшлі XXII Гарэцкія чытанні “Максім і Гаўрыла Гарэцкія. Жыццё і творчасць”. Прымеркаваныя яны былі да 100-годдзя Першай і 75-годдзя Другой сусветных войнаў. Братам Гарэцкім войны нанеслі цяжкія душэўныя раны.

Пісьменнік Максім Гарэцкі ўдзельнічаў у Першай сусветнай вайне. Ён аўтар эпапеі “Камароўская хроніка”, рамана “Віленскія камунары”, аповесцяў “Ціхая плынь” і “Дзве душы”. У кнізе дакументальна-мастацкіх запісак “На імперыялістычнай вайне” з вялікай глыбінёй, суровай і мужнай праўдзівасцю паказаў грабежніцкую сутнасць вайны. Уражваюць апавяданні “Літоўскі хутарок”, “Рускі”, “Генерал”, “На этапе”. А перадаенная рэчаіснасць бачна з аповесці “Меланхолія”.

Брат Максіма Гарэцкага Гаўрыла быў вядомым геолагам, географам і эканамістам, адным з заснавальнікаў і акадэмікам Беларускай акадэміі навук. Пад час Другой сусветнай вайны Гаўрыла Гарэцкі працаваў галоўным геолагам на абарончых работах у Ржэве і Чарапаўцы. Вайна забрала трох пляменнікаў Гаўрылы Іванавіча.